

INWESTYCJE MIKROPRZEDSIĘBIORSTW WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO Z UWZGLĘDNIENIEM ŹRÓDEŁ ICH FINANSOWANIA

Wstęp

Przedsiębiorstwo, które chce przetrwać na rynku i rozwijać się, musi dokonywać inwestycji. Upływ czasu i towarzyszące mu zmiany sprawiają, że bez inwestycji przedsiębiorstwo zatrzymuje się w miejscu, co w konsekwencji oznacza regres jego rozwoju. Inwestycje są jedyną drogą, która pozwala na ekspansję i ciągły wzrost dochodowości oraz wartości przedsiębiorstwa¹. Są niezbędne dla utrzymania konkurencyjności, umożliwiają podmiotom zwiększenie ich rentowności, jak i obniżenie kosztów lub poprawę warunków wykonywanej pracy².

Choć mikroprzedsiębiorstwa są najliczniej reprezentowaną grupą przedsiębiorstw, analiza statystyk i opracowań dotyczących tego sektora wskazuje, że wciąż jest on niedostatecznie zbadany i poznany. Stanowi to impuls do bliższego przyjrzenia się funkcjonowaniu mikroprzedsiębiorstw, w tym ich działalności inwestycyjnej.

Celem artykułu jest analiza aktywności inwestycyjnej mikroprzedsiębiorstw województwa lubelskiego oraz wskazanie źródeł jej finansowania, ze szczególnym uwzględnieniem funduszy unijnych. O wyborze województwa lubelskiego zdecydowała jego specyfika wyrażająca się, w szczególności, niskim poziomem przedsiębiorczości i atrakcyjności inwestycyjnej na tle kraju³, jak też niską konkurencyjnością w zestawieniu z innymi regionami Unii Europejskiej⁴.

1. Stan sektora mikroprzedsiębiorstw w województwie lubelskim

Zgodnie z danymi GUS⁵ w 2013 r. w Polsce funkcjonowało 1,77 mln aktywnych przedsiębiorstw niefinansowych, z czego 95,6% stanowiły mikroprzedsiębiorstwa. W najmniejszych podmiotach pracowało 3,37 mln osób (37,9% pracujących w przedsiębior-

¹ A. Skowronek-Mielczarek, *Uwarunkowania rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce*, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie - Oficyna Wydawnicza, Warszawa 2013, s. 148.

² M. Sosińska-Wit, *Aktywność inwestycyjna MŚP w województwie lubelskim na podstawie badań ankietowych*, Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy 2012, nr 28, s. 348.

³ W 2014 r. województwo lubelskie znalazło się na przedostatniej pozycji w rankingu atrakcyjności inwestycyjnej województw (*Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2014*, pod red. M. Nowickiego. IBnGR, Gdańsk 2014, s. 7, <http://www.ibngr.pl/Aktualnosci/Aktualnosci/Atrakcyjnoscinwestycyjnawojewodztw-i-podregionow-Polski-2014> [dostęp: 18.03.2015]).

⁴ Według Indeksu Regionalnej Konkurencyjności w 2013 r. województwo lubelskie ułokowało się na 204. pozycji na 262 regiony (P. Annoni, L. Dijkstra, *EU Regional Competitiveness Index RCI 2013*, Publications Office of the European Union, Luxembourg 2013, s. 131, http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/6th_report/rci_2013_report_final.pdf [dostęp: 11.03.2015]).

⁵ O ile nie zaznaczono inaczej, dane przytaczane w tej części artykułu pochodzą z opracowania *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2013 r.*, GUS, Warszawa 2014, s. 47-49, 51, 54-57, 72-75 oraz stanowią, dokonane na podstawie informacji w nim zawartych, obliczenia własne autorki.

stwach niefinansowych ogółem), co oznacza, że na jedno mikroprzedsiębiorstwo przypadało średnio dwóch pracujących. Ze względu na charakter prowadzonej działalności najwięcej mikroprzedsiębiorstw, bo 28,1%, zajmowało się handlem i naprawą pojazdów samochodowych, 12,7% prowadziło działalność budowlaną, a 12,6% - działalność profesjonalną, naukową i techniczną. W przemyśle działalność prowadziło blisko co dziesiąte mikroprzedsiębiorstwo (9,5%). W 2012 r. mikroprzedsiębiorstwa w Polsce wytworzyły 29,7% wartości dodanej brutto⁶.

Z ogólnej liczby mikroprzedsiębiorstw 4,2% miało siedzibę w województwie lubelskim, co w zestawieniu z pozostałymi regionami Polski uplasowało Lubelskie na 10. pozycji w kraju. Tę samą pozycję zajęło Lubelskie ze względu na liczbę pracujących w mikroprzedsiębiorstwach, która na koniec 2013 r. wyniosła 141,6 tys. osób (Tabela 1).

Tabela 1. Liczba mikroprzedsiębiorstw i pracujących w nich w Polsce i województwie lubelskim w 2013 r.

Wyszczególnienie	Polska (ogółem)	Lubelskie	Udział Lubelskiego w ogółem (%)	Pozycja Lubelskiego w kraju
Liczba mikroprzedsiębiorstw	1 693 785	70 682	4,2	10
Liczba pracujących w mikroprzedsiębiorstwach (stan w dniu 31.XII)	3 371 459	141 627	4,2	10

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2013 r.*, op. cit., s. 72-75.

Mniej korzystnie przedstawiają się wyniki dla województwa lubelskiego w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Ze względu na liczbę mikroprzedsiębiorstw i liczbę pracujących w mikroprzedsiębiorstwach na 1000 mieszkańców Lubelskie zajęło odpowiednio 15. i 14. miejsce w kraju, co wskazuje na relatywnie niski stopień nasycenia przedsiębiorczością w regionie (wyraźnie poniżej wyniku krajowego) (Tabela 2). Wśród czynników mających wpływ na niski poziom nasycenia przedsiębiorczością oraz uprzemysłowienia w województwie lubelskim wymienia się niską zdolność do konkurowania i finansowania własnego rozwoju przedsiębiorstw, jak również małą aktywność instytucji otoczenia biznesu, przekładającą się na utrudniony dostęp do specjalistycznego doradztwa dla firm z sektora MŚP⁷. Rozwojowi przedsiębiorczości w regionie nie sprzyja również jego niska atrakcyjność inwestycyjna.

Tabela 2. Liczba mikroprzedsiębiorstw i pracujących w nich w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w Polsce i województwie lubelskim w 2013 r.

Wyszczególnienie	Polska	Lubelskie	Polska = 100	Pozycja Lubelskiego w kraju
Liczba mikroprzedsiębiorstw na 1000 mieszkańców	44	32,8	74,5	15
Liczba pracujących w mikroprzedsiębiorstwach na 1000 mieszkańców (stan w dniu 31. XII)	87,6	65,7	75	14

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2013 r.*, op. cit., s. 72-75.

⁶ Dane GUS, cyt. za: J. Łapiński, M. Nieć, G. Rzeźnik, R. Zakrzewski, *Działalność sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce na tle krajów UE* [w:] *Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2012-2013*, pod. red. P. Zadury-Lichoty i A. Tarnawy. PARP, Warszawa 2014, s. 14-15.

⁷ *Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020* (przyjęty decyzją Komisji Europejskiej C(2015)887 z dnia 12 lutego 2015 r.), Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie, s. 51, <http://www.npf.rpo.lubelskie.pl/front/page/get/658/> [dostęp: 20.03.2015].

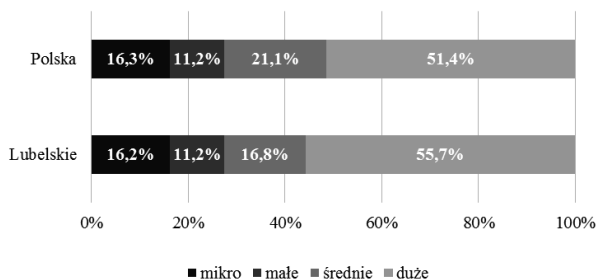
Choć zauważa się, że wysokość płac jest najniższa w mikroprzedsiębiorstwach, uwagę zwraca szczególnie niski poziom wynagrodzenia miesięcznego brutto na 1 zatrudnionego w mikroprzedsiębiorstwach w województwie lubelskim. W 2013 r. z przeciętną płacą równą 1 941 zł, stanowiącą 87,8% przeciętnego wynagrodzenia zanotowanego dla podmiotów mikro w Polsce (2 210 zł), Lubelskie znalazło się na ostatnim miejscu w kraju.

W 2013 r. mikroprzedsiębiorstwa w Polsce wygenerowały 20,6% przychodów przedsiębiorstw niefinansowych ogółem, przy czym w województwie lubelskim ich udział w przychodach przedsiębiorstw z regionu sięgnął 28%. Przychody najmniejszych podmiotów z Lubelskiego stanowiły 3,8% przychodów mikroprzedsiębiorstw ogółem. W przeliczeniu na 1 podmiot przychody mikroprzedsiębiorstw w Lubelskim wyniosły 421,8 tys. zł (przy wyniku krajowym równym 460,3 tys. zł), a na 1 pracującego 210,5 tys. zł (przy wartości przeciętnej równej 231,3 tys. zł), co przełożyło się odpowiednio na 6. i 8. lokatę województwa w kraju.

2. Działalność inwestycyjna mikroprzedsiębiorstw województwa lubelskiego

W 2013 r. wielkość nakładów inwestycyjnych poniesionych przez przedsiębiorstwa niefinansowe w Polsce wyniosła 162,2 mld zł, z czego 16,3% stanowiły nakłady przedsiębiorstw o liczbie pracujących do 9 osób. Najwięcej w tym okresie, bo 83,3 mld zł, za-inwestowały przedsiębiorstwa duże, co oznacza, że najmniej liczna klasa przedsiębiorstw (0,2% liczby przedsiębiorstw niefinansowych ogółem) poniosła ponad połowę nakładów inwestycyjnych ogółem (51,4%). Jeszcze większy udział nakładów inwestycyjnych dużych przedsiębiorstw zaobserwowano w województwie lubelskim, gdzie sięgnął on blisko 56%. Udział podmiotów mikro w nakładach inwestycyjnych przedsiębiorstw z Lubelskiego był natomiast zbliżony do poziomu krajowego (Rysunek 1).

Rysunek 1. Struktura nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw w Polsce i województwie lubelskim według klas wielkości przedsiębiorstw

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2013 r.*, op. cit., s. 86.

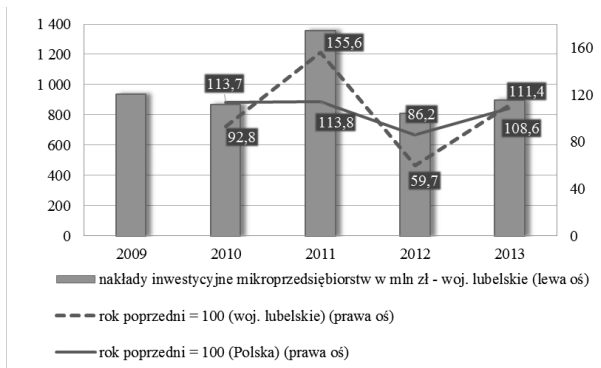
W 2013 r. wartość nakładów inwestycyjnych mikroprzedsiębiorstw województwa lubelskiego wyniosła 899,5 mln zł⁸, co stanowiło 3,4% ogólnej wartości nakładów inwestycyjnych mikroprzedsiębiorstw w Polsce i dało Lubelskiemu 11. pozycję w kraju. W tym czasie największe nakłady inwestycyjne poniosły mikroprzedsiębiorstwa z województwa mazowieckiego i śląskiego – odpowiednio 28% i 12,9% nakładów inwestycyjnych mikroprzedsiębiorstw ogółem. Należy jednak zauważyć, że są to też województwa o największej liczbie podmiotów mikro w Polsce (jak i przedsiębiorstw ogółem)⁹.

⁸ *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2013 r.*, op. cit., s. 86.

⁹ *Ibidem*, s. 72-75.

W okresie 2009-2013 nakłady inwestycyjne mikroprzedsiębiorstw z województwa lubelskiego podlegały znacznym fluktuacjom. Ich dynamika w ostatnich latach wyraźnie przewyższała dynamikę nakładów inwestycyjnych ogółu mikroprzedsiębiorstw w Polsce (Rysunek 2). W 2009 r. nakłady inwestycyjne mikroprzedsiębiorstw z województwa lubelskiego wyniosły 937,6 mln zł. Rok 2010 to spadek wydatków inwestycyjnych mikroprzedsiębiorstw z Lubelskiego o 7,2%, po którym jednak w 2011 r. nastąpił – jeden z najwyższych kraju – skok o prawie 56%. W roku 2012 mikroprzedsiębiorstwa w województwa lubelskiego ponownie ograniczyły swoją aktywność inwestycyjną, zmniejszając nakłady o przeszło 40% w porównaniu z rokiem wcześniejszym. Rok 2013 przyniósł wzrost nakładów inwestycyjnych mikroprzedsiębiorstw. W porównaniu z rokiem 2012, najmniejsze jednostki w Polsce zwiększyły nakłady inwestycyjne o 8,6%, przy czym w przypadku mikroprzedsiębiorstw z Lubelskiego wzrost ten przekroczył 11%.

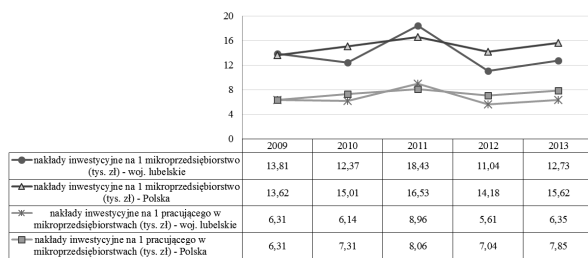
Rysunek 2. Nakłady inwestycyjne mikroprzedsiębiorstw z województwa lubelskiego (w mln zł) w latach 2009-2013 i ich dynamika w porównaniu z dynamiką nakładów inwestycyjnych mikroprzedsiębiorstw w Polsce

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2009 roku*, GUS, Warszawa 2011, s. 80; *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2010 roku*, GUS, Warszawa 2011, s. 78; *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2011 r.*, GUS, Warszawa 2012, s. 82; *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2012 r.*, GUS, Warszawa 2014, s. 86; *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2013 r.*, op.cit., s. 86.

Ponieważ wielkość nakładów inwestycyjnych w regionie, jak i jej zmiany są pochodną liczby funkcjonujących jednostek, pełniejszego oglądu aktywności inwestycyjnej mikroprzedsiębiorstw dostarcza analiza nakładów inwestycyjnych w przeliczeniu na 1 podmiot i 1 pracującego w mikrofirmach (Rysunek 3). W 2013 r. w województwie lubelskim wartość nakładów inwestycyjnych na 1 mikroprzedsiębiorstwo wyniosła 12,73 tys. zł i była o 15,3% wyższa niż w roku 2012. Równocześnie jednak wartość ta była mniejsza o 30,9% niż w roku 2011 i o 7,8% niż w roku 2009. Na 1 pracującego w mikroprzedsiębiorstwach przypadało w tym czasie 6,35 tys. zł nakładów inwestycyjnych, co oznacza wzrost o 13,2% w porównaniu z rokiem wcześniejszym. Podobnie jednak jak w przypadku nakładów na 1 mikrofirmę, tak i tutaj zanotowana wartość była mniejsza niż w roku 2011, kiedy sięgała prawie 9 tys. zł.

Rysunek 3. Nakłady inwestycyjne mikroprzedsiębiorstw w przeliczeniu na 1 podmiot i 1 pracującego* w mikroprzedsiębiorstwach w latach 2009-2013 – wyniki dla Polski i województwa lubelskiego

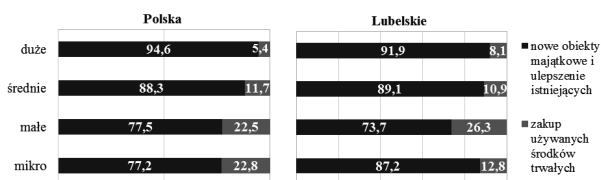
* Liczba pracujących wg stanu na 31.XII danego roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2009 roku*, op.cit., s. 66, 80; *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2010 roku*, op.cit., s. 64, 78; *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2011 r.*, op.cit., s. 68, 82; *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2012 r.*, op.cit., s. 72, 86; *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2013 r.*, op.cit., s. 72, 86.

Zestawienie wyników otrzymanych dla mikroprzedsiębiorstw z województwa lubelskiego z wynikami uzyskanymi dla ogółu mikroprzedsiębiorstw wskazuje na raczej umiarkowaną aktywność inwestycyjną mikrofirm z Lubelszczyzny. Pomimo zwiększenia wydatków inwestycyjnych w 2013 r., nakłady inwestycyjne najmniejszych przedsiębiorstw w przeliczeniu na 1 podmiot stanowiły 81,5% wyniku krajowego, zaś w przeliczeniu na 1 pracującego w mikroprzedsiębiorstwach - 80,9% wyniku dla mikroprzedsiębiorstw ogółem. Z powyższymi poziomami województwo lubelskie uplasowało się na 9. miejscu w kraju. Najlepszym okresem pod tym względem był dla mikroprzedsiębiorstw z Lubelskiego rok 2011, kiedy ich nakłady inwestycyjne w przeliczeniu na jedną mikrofirmę przewyższały wynik krajowy o 11,5%, a na jednego pracującego – o 11,2%.

Ze względu na charakter nakładów inwestycyjnych w Polsce zdecydowanie przeważały nakłady na nowe obiekty majątkowe i ulepszenie istniejących, przy czym ich udział w nakładach ogółem wzrastał wraz ze wzrostem wielkości przedsiębiorstwa – od 77,2% w przypadku mikroprzedsiębiorstw do 94,6% w przypadku przedsiębiorstw dużych. Nieco odmiennie kształtowała się natomiast struktura wydatków inwestycyjnych w województwie lubelskim. W grupie mikroprzedsiębiorstw wydatki na nowe obiekty majątkowe i ulepszenie istniejących poniosło o 10 pkt proc. więcej podmiotów niż odsetek zanotowany dla kraju. Małe i duże firmy z kolei inwestowały relatywnie więcej w używane środki trwałe (Rysunek 4).

Rysunek 4. Przeznaczenie nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw w Polsce i województwie lubelskim w 2013 r. według klas wielkości przedsiębiorstw (w%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2013 r.*, op.cit., s. 86.

Zgodnie z danymi *Raportu o sytuacji mikro i małych firm w roku 2013*¹⁰ mikro i małe przedsiębiorstwa z województwa lubelskiego najczęściej przeznaczały wydatki inwestycyjne na zakup wyposażenia, narzędzi i przyrządów (62%). Przedmiotem wydatków inwestycyjnych badanych z Lubelskiego były nadto: maszyny i urządzenia (35%), środki transportu (19%), budynki i budowle (16%). Najmniej badani inwestowali w wartości niematerialne i prawne (6%) oraz przeznaczali na zakup gruntów (3%)¹¹.

Analiza danych dotyczących nakładów inwestycyjnych wyraźnie wskazuje na mniejszy potencjał inwestycyjny mikroprzedsiębiorstw niż firm większych. Jak wynika z badań, w 2013 r. 44% badanych mikro i małych przedsiębiorstw z lubelskiego zadeklarowało, że ich nakłady inwestycyjne w ciągu ostatnich 12 miesięcy nie przekroczyły 10 tys. zł, a kolejne 40% przyznało, że zawierały się w przedziale od 10 do 100 tys. zł¹².

3. Źródła finansowania inwestycji mikroprzedsiębiorstw województwa lubelskiego ze szczególnym uwzględnieniem funduszy unijnych

Choć w literaturze przedmiotu bardzo często podejmowana jest problematyka działalności przedsiębiorstw z sektora MSP, stosunkowo niewiele wiadomo o funkcjonowaniu samych mikroprzedsiębiorstw. Problem ten pojawia się również przy próbie zbadania aktywności inwestycyjnej mikroprzedsiębiorstw i źródeł jej finansowania. Zazwyczaj, w różnych opracowaniach prezentowane są albo wyniki zbiorcze (łącznie dla przedsiębiorstw z sektora MSP) albo wyniki odnoszące się tylko do małych i średnich podmiotów (z wyłączeniem mikro), co ogranicza możliwość bardziej wnikliwej analizy.

Zgodnie z wynikami badań przeprowadzonych w 2013 r. 74% badanych mikro i małych przedsiębiorstw z województwa lubelskiego deklarowało, że źródłem finansowania ich bieżącej działalności były wyłącznie środki własne, a co czwarty respondent przyznał, że korzystał również z finansowania zewnętrznego (26%)¹³. Respondenci z lubelskiego, którzy nie korzystali z finansowania zewnętrznego bieżącej działalności, jako przyczyny finansowania firmy wyłącznie ze środków własnych wskazali: brak potrzeby (49%), niechęć do zadłużania się (45%), brak możliwości skorzystania z finansowania zewnętrznego (np. brak zdolności kredytowej) (16%), tańszy koszt kapitału własnego w porównaniu z finansowaniem zewnętrznym (14%), oraz brak informacji na temat finansowania zewnętrznego (6%)¹⁴.

W odniesieniu do źródeł finansowania inwestycji, 88% przedstawicieli mikro i małych firm z województwa lubelskiego wskazało na środki własne, co stanowi wynik porównywalny z wynikiem krajowym równym 89%. Drugim najczęściej wskazywanym sposobem finansowania wydatków inwestycyjnych był kredyt bankowy. Korzystanie z niego w finansowaniu inwestycji zadeklarowało 24% badanych, co stanowiło najwyższy odsetek w kraju. Ze znacznie mniejszym zainteresowaniem spotkały się natomiast pożyczka od rodziny lub znajomych (7%) i leasing (6%). Niewielki udział w strukturze finansowania inwestycji miały dotacje unijne i krajowe, będące źródłem finansowania, odpowiednio, dla 3% i 1% badanych z Lubelskiego. Wyniki te odpowiadają tendencji zaobserwowanej na poziomie kraju, aczkolwiek należy wskazać, że w takich województwach jak: warmińsko-mazurskie, pomorskie

¹⁰ W okresie od 2 września do 4 października 2013 r. przeprowadzono 6900 wywiadów telefonicznych, z czego 6171 stanowiły wywiady z właścicielami mikroprzedsiębiorstw (89,4%), a 729 (10,6%) - z właścicielami małych firm. Liczba zrealizowanych wywiadów w województwie lubelskim wyniosła 417.

¹¹ T. Kierzkowski, *Inwestycje mikro i małych firm [w:] Raport o sytuacji mikro i małych firm w roku 2013. Temat specjalny: eksport w mikro i małych firmach*, pod. red. T. Kierzkowskiego. Bank Pekao SA, Warszawa, styczeń 2014, s. 68, http://www.pekao.com.pl/mis/raport_SME/ [dostęp: 06.03.2015].

¹² Ibidem, s. 70.

¹³ T. Kierzkowski, *Dostępność zewnętrznego finansowania dla mikro i małych firm [w:] Raport o sytuacji mikro...*, op.cit., s. 63.

¹⁴ Ibidem, s. 65.

czy łódzkie, odsetek korzystających z dotacji unijnych był o kilka punktów procentowych wyższy¹⁵.

Wydaje się, że niski udział środków unijnych w źródłach finansowania inwestycji związany jest z małą aktywnością przedsiębiorstw na rzecz ich pozyskania. Zgodnie z wynikami badań krajowych zrealizowanych w 2013 r., jedynie 12,5% badanych mikroprzedsiębiorstw przyznało, że ubiegało się o dofinansowanie ze środków unijnych. Spośród wszystkich badanych podmiotów mikro dofinansowanie otrzymało 7,8%¹⁶. Dość niski poziom zainteresowania korzystaniem ze środków unijnych wśród mniejszych przedsiębiorstw potwierdzają też badania przeprowadzone w 2014 r. Wynika z nich, że w latach 2007-2013 82,8% mikro i małych przedsiębiorstw¹⁷ nie korzystało ze środków unijnych¹⁸.

W okresie programowania 2007-2013 na poziomie regionalnym lubelskie mikroprzedsiębiorstwa mogły ubiegać się o środki z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego (RPO WL). Działaniami szczególnie im dedykowanymi były Działanie 1.1 *Dotacje dla nowopowstałych mikroprzedsiębiorstw* (podmioty prowadzące działalność gospodarczą krócej niż 2 lata) oraz Działanie 1.2 *Dotacje inwestycyjne dla mikroprzedsiębiorstw* (dla podmiotów prowadzących działalność gospodarczą dłużej niż 2 lata) w ramach Osi Priorytetowej I. Przedsiębiorczość i innowacje. Dokonana przez beneficjentów ocena skuteczności projektów realizowanych w ramach powyższych działań wskazuje na relatywnie wysoki poziom ich oddziaływania na konkurencyjność i innowacyjność podmiotu¹⁹. Informacje na temat stanu wdrażania RPO WL dla działania 1.1. i 1.2 na dzień 30.06.2014 prezentuje Tabela 3.

Tabela 3. Stan wdrażania RPO WL dla działania 1.1 i 1.2 na dzień 30.06.2014 r.

Działanie	Wnioski o dofinansowanie						Podpisane umowy			Wnioski o płatność		
	po ocenie formalnej			zatwierdzone do realizacji								
	liczba narastająco	wartość narastająco w mln zł	% alokacji	liczba narastająco	wartość narastająco w mln zł	% alokacji	liczba narastająco	wartość narastająco w mln zł	% alokacji	liczba narastająco	wartość narastająco w mln zł	% alokacji
1.1	825	212,23	230,5	572	153,02	166,2	420	89,99	97,7	970	75,52	82
1.2	1230	564,87	195,2	838	387,44	133,9	744	286,54	99,0	1460	208,06	71,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Sprawozdanie okresowe z realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013 za I półrocze 2014 r.*, wrzesień 2014, s. 23-26, <http://www.rpo.lubelskie.pl/front/page/get/128/> [dostęp: 19.03.2015].

Z badań przeprowadzonych na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego w Lublinie wynika, że 5,7% przedstawicieli mikroprzedsiębiorców podjęło próbę realizacji projektu z RPO

¹⁵ T. Kierzkowski, *Inwestycje mikro i małych firm*, op.cit., s. 72.

¹⁶ B. Wyznikiewicz, *Polskie MSP na drodze ku nowoczesności*, Raport z wyników badania przygotowanego przez Konfederację Lewiatan, IBnGR, Warszawa 2013, s. 54-55, http://konfederacjailewiatan.pl/wydawnictwa/_files/publikacje/2013/MSP_2013_-_raport_g_wny_pol.pdf [dostęp: 16.03.2015].

¹⁷ Struktura próby według wielkości zatrudnienia przedstawiała się następująco: 49,9% - samozatrudnieni, 45% - firmy zatrudniające 1-9 pracowników, 5,1% - firmy zatrudniające 10-49 pracowników. Wyniki badań w zdecydowanym stopniu odnoszą się więc do mikroprzedsiębiorstw.

¹⁸ *Jak w Polsce prowadzi się własny biznes? Nastroje gospodarcze wśród mikro- i małych firm w II połowie 2014 roku oraz prognozy na I połowę 2015 r. Raport 2014/2015*, EDYCJA IV, Instytut Badań i Analiz, Grupa OSB, Firmy.net, s. 36, <http://www.firmy.net/blog/zmiany-w-kodeksie-pracy-hamuja-wzrost-zatrudnienia-w-mikrofirmach-18320.html> [dostęp: 10.03.2015].

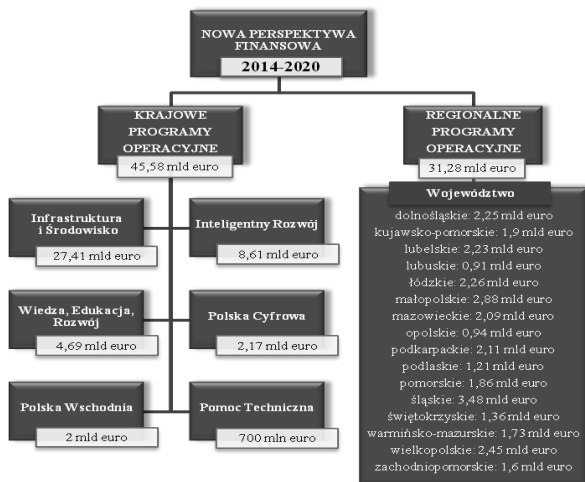
¹⁹ *Ocena wpływu dotacji z RPO WL na wzrost konkurencyjności oraz innowacyjności beneficjentów z sektora MŚP*, Raport wykonany przez Pracownię Badań i Doradztwa „Re-Source”, s. 68, <http://www.rpo.lubelskie.pl/front/page/get/471/> [dostęp: 20.03.2015].

WL. Z danych wynika również, że zainteresowanie aplikowaniem o środki wzrastało wraz ze wzrostem wielkości przedsiębiorstwa²⁰. Analiza przyczyn nieaplikowania o środki z RPO WL (dla wszystkich badanych grup) wykazała, że przyczynami rezygnacji z ubiegania się o wsparcie były między innymi: brak pomysłu na projekt, specyfika działalności uniemożliwiająca ubieganie się o dofinansowanie, brak odpowiedniego personelu, zniechęcenie związane z negatywnymi doświadczeniami i brak projektów dostosowanych do specyfiki branży. W grupie mikroprzedsiębiorców istotnymi barierami okazały się w tym zakresie: biurokracja, brak środków finansowych na wkład własny oraz brak wystarczającej wiedzy²¹.

Z uwagi na relatywnie (w porównaniu z innymi grupami potencjalnych beneficjentów) niższą wiedzę o możliwościach realizacji projektów z RPO WL, sformułowano zalecenia, by w przyszłej perspektywie podjąć działania podnoszące poziom poinformowania mikroprzedsiębiorców o możliwości realizacji projektów w ramach RPO WL. Istotną kwestią wydaje się również dalsze dążenie do upraszczania treści komunikatów kierowanych do przedsiębiorców, tak by ich przekaz był zwięzły i konkretny²².

Nowa perspektywa finansowa 2014-2020 przynosi nowe możliwości pozyskania środków przez przedsiębiorstwa. Na lata 2014-2020 Komisja Europejska zatwierdziła 6 krajowych programów operacyjnych i 16 regionalnych (Rysunek 5), przy czym w nowym okresie programowania zwiększony został udział środków przekazanych samorządom województw²³. Lubelskie dysponować będzie kwotą 2,23 mld euro, która zostanie rozlokowana w ramach 14 osi priorytetowych, przy czym największej środków skierowanych zostanie na rozwój konkurencyjności przedsiębiorstw.

Rysunek 5: Podział środków unijnych na krajowe i regionalne programy operacyjne w perspektywie finansowej 2014-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: http://www.mir.gov.pl/fundusze/fundusze_europejskie_2014_2020/stromy/start.aspx [dostęp: 07.03.2015].

²⁰ B. Leszczyńska, N. Jaworska, M. Stefańska, J. Gać, *Ocena stopnia znajomości RPO WL na lata 2007-2013 i efektów jego wdrażania wśród mieszkańców województwa lubelskiego*, PSDB na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego w Lublinie, 2013, s. 27, <http://www.rpo.lubelskie.pl/front/page/get/471/> [dostęp: 08.03.2015]

²¹ Ibidem, s. 28.

²² *Ocena efektów działań informacyjno-promocyjnych prowadzonych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013. Raport końcowy*, Zespół Konsultantów ITTI, Poznań, listopad 2014, s. 145, <http://www.rpo.lubelskie.pl/front/page/get/471/> [dostęp: 12.03.2015].

²³ Budżet wszystkich Regionalnych Programów Operacyjnych stanowi około 40% wszystkich środków przyznanych Polsce na lata 2014-2010 wobec 25% w latach 2007-2013.

Podsumowanie

Aktywność najmniejszych podmiotów jest niezwykle ważna dla rozwoju regionów i, szerzej, całej gospodarki. To z kolei, czy mikroprzedsiębiorstwa będą prosperować i jakie będą ich perspektywy rozwojowe, w istotnym stopniu zależy od podejmowanych przez nie decyzji inwestycyjnych. Dokonując inwestycji dziś, przedsiębiorstwa kształtują to, jak będą funkcjonować w przyszłości, dając sobie szansę nie tylko na przetrwanie na rynku, ale i wzrost oraz rozwój.

Województwo lubelskie należy do regionów o niskim poziomie nasycenia przedsiębiorczością, czego efektem jest stosunkowo niewielki udział nakładów inwestycyjnych mikroprzedsiębiorstw Lubelszczyzny w nakładach ogółem podmiotów tej klasy. Analiza danych za okres 2009-2013 wskazuje na znaczne wahania wydatków inwestycyjnych mikroprzedsiębiorstw z województwa lubelskiego. Choć rok 2013, w porównaniu z rokiem wcześniejszym, zaznaczył się większą aktywnością inwestycyjną mikroprzedsiębiorstw z Lubelskiego, to wielkość ich nakładów inwestycyjnych w przeliczeniu na 1 podmiot i 1 pracującego znalazła się wyraźnie poniżej wyniku krajowego.

Głównym źródłem finansowania inwestycji najmniejszych podmiotów były środki własne. Drugim w kolejności był kredyt bankowy. Wyniki badań z 2013 r. wskazują na relatywnie niewielkie znaczenie dotacji unijnych w finansowaniu inwestycji mikro i małych przedsiębiorstw z Lubelskiego. Dotychczasowe analizy sugerują, że w przypadku podmiotów mikro z województwa lubelskiego istotnymi barierami podjęcia starań o wsparcie z funduszy unijnych, obok braku środków finansowych na wkład własny, były biurokracja oraz niedostateczna wiedza, stąd kluczowe wydaje się dążenie do upraszczania procedur aplikowania o środki oraz zwiększenie poziomu poinformowania przedsiębiorców o możliwościach, jakie otwiera przed nimi nowa perspektywa finansowa.

Bibliografia

1. Annoni P., Dijkstra L., *EU Regional Competitiveness Index RCI 2013*, Publications Office of the European Union, Luxembourg 2013, http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/6th_report/rci_2013_report_final.pdf [dostęp: 11.03.2015].
2. *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2014*, pod red. M. Nowickiego. IBnGR, Gdańsk 2014, <http://www.ibngr.pl/Aktualnosci/Atrakcyjnosci/Atrakcyjnosci-inwestycyjna-wojewodztw-i-podregionow-Polski-2014> [dostęp: 18.03.2015].
3. *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2009 roku*, GUS, Warszawa 2011.
4. *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2010 roku*, GUS, Warszawa 2011.
5. *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2011 r.*, GUS, Warszawa 2012.
6. *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2012 r.*, GUS, Warszawa 2014.
7. *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2013 r.*, GUS, Warszawa 2014.
8. *Jak w Polsce prowadzi się własny biznes? Nastroje gospodarze wśród mikro- i małych firm w II połowie 2014 roku oraz prognozy na I połowę 2015 r. Raport 2014/2015*, EDYCJA IV, Instytut Badań i Analiz, Grupa OSB, Firmy.net, <http://www.firmy.net/blog/zmiany-w-kodeksie-pracy-hamuja-wzrost-zatrudnienia-w-mikrofirmach-18320.html> [dostęp: 10.03.2015].
9. Kierzkowski T., *Dostępność zewnętrznego finansowania dla mikro i małych firm [w:] Raport o sytuacji mikro i małych firm w roku 2013. Temat specjalny: eksport w mikro i małych firmach*, pod. red. T. Kierzkowskiego. Bank Pekao SA, Warszawa, styczeń 2014, s. 61-65, http://www.pekao.com.pl/mis/raport_SME/ [dostęp: 06.03.2015].
10. Kierzkowski T., *Inwestycje mikro i małych firm [w:] Raport o sytuacji mikro i małych firm w roku 2013. Temat specjalny: eksport w mikro i małych firmach*, pod. red. T. Kierzkowskiego. Bank Pekao SA, Warszawa, styczeń 2014, s. 65-73, http://www.pekao.com.pl/mis/raport_SME/ [dostęp: 06.03.2015].

11. Leszczyńska B., Jaworska N., Stefańska M., Gać J., *Ocena stopnia znajomości RPO WL na lata 2007-2013 i efektów jego wdrażania wśród mieszkańców województwa lubelskiego*, PSDB na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego w Lublinie, 2013, <http://www.rpo.lubelskie.pl/front/page/get/471/> [dostęp: 08.03.2015].
12. Łapiński J., Nieć M., Rzeźnik G., Zakrzewski R., *Działalność sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce na tle krajów UE [w:] Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2012-2013*, pod. red. P. Zadury-Lichoty i A. Tarnawy. PARP, Warszawa 2014, s. 14-43.
13. *Ocena efektów działań informacyjno-promocyjnych prowadzonych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013. Raport końcowy*, Zespół Konsultantów ITTI, Poznań, listopad 2014, <http://www.rpo.lubelskie.pl/front/page/get/471/> [dostęp: 12.03.2015].
14. *Ocena wpływu dotacji z RPO WL na wzrost konkurencyjności oraz innowacyjności beneficjentów z sektora MŚP*, Raport wykonany przez Pracownię Badań i Doradztwa „Re-Source”, 2013, <http://www.rpo.lubelskie.pl/front/page/get/471/> [dostęp: 20.03.2015].
15. *Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020* (przyjęty decyzją Komisji Europejskiej C(2015)887 z dnia 12 lutego 2015 r.), Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie, <http://www.npf.rpo.lubelskie.pl/front/page/get/658/> [dostęp: 20.03.2015].
16. Skowronek-Mielczarek A., *Uwarunkowania rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce*, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie - Oficyna Wydawnicza, Warszawa 2013.
17. Sosińska-Wit M., *Aktywność inwestycyjna MŚP w województwie lubelskim na podstawie badań ankietowych*, Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy 2012, nr 28, s. 348-356.
18. *Sprawozdanie okresowe z realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013 za I półrocze 2014 r.*, wrzesień 2014, <http://www.rpo.lubelskie.pl/front/page/get/128/> [dostęp: 19.03.2015].
19. Wyżnikiewicz B., *Polskie MSP na drodze ku nowoczesności*, Raport z wyników badania przygotowanego przez Konfederację Lewiatan, IBnGR, Warszawa 2013, http://konfederacjalewiatan.pl/wydawnictwa/_files/publikacje/2013/MSP_2013_-_raport_g_wny_pol.pdf [dostęp: 16.03.2015].
20. http://www.mir.gov.pl/fundusze/fundusze_europejskie_2014_2020/strony/start.aspx [dostęp: 07.03.2015].

INVESTMENTS OF MICRO-ENTERPRISES FROM THE LUBELSKIE VOIVODESHIP INCLUDING SOURCES OF THEIR FINANCING

Summary

The aim of the article is to analyse the investment activity of micro-enterprises from the Lubelskie voivodeship, and to indicate the sources of its financing, with particular emphasis on EU funds.

During the period 2009-2013, the investment outlays of micro-enterprises from the Lubelskie voivodeship were subject to significant fluctuations. The data analysis indicates the moderate investment activity of micro-enterprises from the Lubelskie voivodeship in comparison with the activity of entities from the other regions of Poland. Micro- and small enterprises from the Lubelskie voivodeship financed their investments mainly from their own resources. The usage of EU funds in investment financing was relatively small. For micro-entrepreneurs from the Lubelskie voivodeship, barriers to using EU funds of particular importance were: bureaucracy, lack of own resources, and insufficient knowledge.

Key words: investments, micro-enterprises, sources of investment financing, EU funds;